

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Marta Brzezińska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego – prokuratora Małgorzaty Ziółkowskiej- Siwczyk
w sprawie obwinionego I.S. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w W., na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 24 maja 2023 r. w przedmiocie rozpoznania odwołania obrońcy obwinionego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt [...],
na podstawie art. 162 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1247)

- 1. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że uniewinnia obwinionego I. S. od popełnienia zarzucanego mu czynu;**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w W. w dniu 29 października 2021 r. wymierzył I. S. – prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w W. karę porządkową upomnienia, za przewinienie

polegające na tym, że będąc referentem sprawy PR 1 Ds. [...] Prokuratury Rejonowej w W. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k. i § 252 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (dalej powoływany jako: Regulamin wewnętrznego urzędowania) oraz art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k. w ten sposób, że w okresie od 20 lipca 2020 r. do 3 marca 2021 r., a więc przez okres 7 miesięcy i 11 dni, nie uwzględnił wniesionego przez pełnomocnika pokrzywdzonej zażalenia na postanowienie z dnia 3 czerwca 2020 r. o umorzeniu postępowania w przedmiotowej sprawie, ani nie przekazał go niezwłocznie wraz z aktami właściwemu Sądowi do rozpoznania, lecz w dniu 4 sierpnia 2020 r. przekazał akta KRP [...] polecając ustalenie i przesłuchanie w charakterze świadka, z pouczeniem o treści art. 183 k.p.k., osoby wskazywanej przez pokrzywdzoną jako sprawca czynu będącego przedmiotem postępowania, a następnie nieefektywnie monitorował jej losy, nie podejmując tym samym w sposób należyty czynności zmierzających do prawomocnego zakończenia postępowania przygotowawczego w rozsądnym terminie i doprowadzając do jego nadmiernej i nieuzasadnionej przewlekłości, tj. przewinienie służbowe z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, uznane za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi nie uzasadniające wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. (k. 115-118 akt PO [...])

Obwiniony wniósł sprzeciw w trybie art. 149 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U z 2022 r. poz. 1247 z późn. zm. – dalej powoływana jako: ustawa – Prawo o prokuraturze), zaś na podstawie art. 149 § 4 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze wniósł o uchylenie kary porządkowej upomnienia. (k. 119-124 akt PO [...])

Postanowieniem z 7 grudnia 2021 r., sygn.[...], Prokurator Regionalny w [...] uchylił wymierzoną karę, a Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego przekazał materiały w trybie art. 149 § 4 ustawy – Prawo o prokuraturze, do Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuraturze Generalnym. (k. 2-6 akt głównych [...]).

Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuraturze Generalnym, orzeczeniem z dnia 13 października 2022 r. uznał obwinionego prokuratora I. S. za winnego tego, że w okresie od 20 lipca 2020 roku do 3 marca 2021 roku w W. , będąc referentem sprawy PR 1 Ds. [...] Prokuratury Rejonowej w W. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k., § 252 pkt 2 Regulaminu wewnętrznego urzędowania oraz art 2 § 1 pkt 4 k.p.k. w ten sposób, że

w okresie 7 miesięcy i 11 dni nie uwzględnił wniesionego przez pełnomocnika pokrzywdzonej zażalenia na postanowienie z dnia 3 czerwca 2020 roku o umorzeniu postępowania w przedmiotowej sprawie, ani nie przekazał go niezwłocznie wraz z aktami właściwemu Sądowi do rozpoznania lecz w dniu 4 sierpnia 2020 r. przekazał akta KRP [...] polecając ustalenie i przesłuchanie w charakterze świadka, z pouczeniem o treści art. 183 k.p.k., osoby wskazywanej przez pokrzywdzoną jako sprawca czynu będącego przedmiotem postępowania, a następnie nieefektywnie monitorował losy sprawy, nie podejmując tym samym w sposób należyty czynności zmierzających do prawomocnego zakończenia postępowania przygotowawczego w rozsądnym terminie i doprowadzając do jego nadmiernej i nieuzasadnionej przewlekłości tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze. (k. 102-106 akt głównych [...]).

Uznając przewinienie dyscyplinarne obwinionego za czyn mniejszej wagi odstąpił od wymierzenia kary (pkt 1) i na podstawie art. 166 ww. ustawy – Prawo o prokuraturze, obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania (pkt 2). (k. 102-106 akt głównych [...]).

Obrońca obwinionego, prokurator W. S. złożył odwołanie od ww. orzeczenia, zaskarżając je w całości. Zarzucił mu:

1. obrazę przepisów postępowania polegającą na sformułowaniu błędnego opisu czynu, według którego obwiniony naruszył art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k. i § 252 pkt 2 Regulaminu wewnętrznego urzędowania, pomimo iż Sąd Dyscyplinarny I instancji w treści uzasadnienia uznał, że obwiniony nie musiał uwzględnić zażalenia lub też przestać go niezwłocznie do Sądu, lecz był uprawniony do podjęcia czynności w trybie art. 327 k.p.k.;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, iż zwłoka w przesłuchaniu świadka F. E. nie wynikała z przyczyn obiektywnych, niezależnych od obwinionego, lecz stanowiła skutek nienależytego nadzoru nad prowadzonym postępowaniem. (k. 115-117v akt głównych [...])

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Wykładnia art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k., których naruszenie zarzucone zostało obwinionemu, nie może być prowadzona w oderwaniu od innych przepisów Kodeksu postępowania karnego, w tym bez uwzględnienia art. 327 § 3 k.p.k. Systemowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że po wpłynięciu zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania, prokurator-referent ma trzy możliwości, tj. może:

1. niezwłocznie przekazać zażalenie wraz z aktami sprawy do sądu, z wnioskiem o nieuwzględnienie wniesionego zażalenia;
2. uwzględnić zażalenie we własnym zakresie i podjąć umorzone postępowanie;
3. osobiście przedsięwziąć lub zlecić Policji dokonanie niezbędnych czynności dowodowych w celu sprawdzenia okoliczności uzasadniających ewentualne uwzględnienie zażalenia.

To ostatnie rozwiązanie wynika z wykładni art. 327 § 3 k.p.k. Skoro możliwe jest przedsięwzięcie przez prokuratora czynności dowodowych osobiście lub zlecenie ich policji w celu sprawdzenia okoliczności uzasadniających wydania postanowienia o podjęciu na nowo prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego lub jego wznowieniu, to tym bardziej możliwe jest podjęcie takich czynności w sytuacji, kiedy postanowienie o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego nie jest jeszcze prawomocne, gdyż wniesiono na nie zażalenie. Czynności przewidziane w art. 327 § 3 k.p.k. służą w takim wypadku ocenie celowości ewentualnego uwzględnienia zażalenia.

Przyjęty przez Sąd Dyscyplinarny I instancji opis czynu został natomiast sformułowany w sposób jednoznacznie wskazujący na to, iż rażąca obraza art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k. i § 252 pkt. 2 Regulaminu wewnętrznego urzędowania oraz art. 2 § 1 pkt. 4 k.p.k. polegała na przekazaniu przez obwinionego akt Policji z poleceniem ustalenia i przesłuchania w charakterze świadka osoby wskazywanej przez pokrzywdzoną jako sprawca czynu oraz na nieefektywnym monitorowaniu losów sprawy, pomimo że, obwiniony powinien był, jak wynika z opisu

czynu, uwzględnić wniesione przez pełnomocnika pokrzywdzonej zażalenie, albo przekazać je niezwłocznie wraz z aktami właściwemu Sądowi.

Opis czynu nie powinien jednak obejmować zachowania, które na podstawie Kodeksu postępowania karnego jest dopuszczalne. Uwzględnienie zażalenia albo niezwłoczne przekazanie zażalenia sądowi może być bowiem poprzedzone, jak wyżej wskazano, przeprowadzeniem niezbędnych czynności dowodowych w celu sprawdzenia okoliczności uzasadniających uwzględnienie zażalenia. Prokurator, który chce znaleźć gruntowne uzasadnienie dla swojej decyzji o umorzeniu postępowania, może zatem – i tak stało się w przedmiotowej sprawie - wesprzeć się takimi czynnościami, zwłaszcza, że jak przyznał Sąd Dyscyplinarny I instancji – „(...) aktualnie sądy bardzo często uchylają decyzje prokuratury o umorzeniu sprawy, jako przedwczesne (...)” (k. 105 akt głównych.[...]). Ponadto należy zwrócić uwagę, iż Sąd Dyscyplinarny I instancji nie był konsekwentny w tym, czy należy obwinionemu przypisać winę w zakresie zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego, co znalazło wyraz w treści uzasadnienia. W uzasadnieniu Sąd Dyscyplinarny I instancji przyznał bowiem, że obwiniony nie podszedł do śledztwa rutynowo, podjął się wyjaśnienia wszystkich wątpliwości wszelkimi, realnie możliwymi do przeprowadzenia dowodami oraz uznał za dopuszczalne podjęcie czynności w oparciu o art. 327 § 3 Kodeksu postępowania karnego. Nie znalazło to jednakże odzwierciedlenia w zawartym w sentencji opisie czynu, a ściślej w treści zaskarżonego orzeczenia. Nie sposób bowiem czynić obwinionemu prokuratorowi zarzutu z podjęcia określonych czynności procesowych w sytuacji, kiedy możliwość taka wynikała z Kodeksu postępowania karnego. Dostrzegając umocowanie obwinionego do wykonania takich czynności, w dodatku wywodząc je wprost z art. 327 § 3 k.p.k., a zarazem wydając orzeczenie skazujące, Sąd Dyscyplinarny I instancji niewątpliwie popadł w sprzeczność, która musi negatywnie rzutować na treść zaskarżonego orzeczenia. Nie ulega przecież wątpliwości, że realizowanie dozwolonych czynności procesowych nie może wskazywać na fakt popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

W odniesieniu do podniesionego w opisie czynu „nieefektywnego monitorowania losów sprawy”, co miało doprowadzić do nadmiernej i nieuzasadnionej przewlekłości, Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że postępowanie

było prowadzone w warunkach pandemii Covid-19. W tym wypadku czas 7 miesięcy i 11 dni nie może być uznany jako nadzwyczajnie długie opóźnienie, tym bardziej, że jak wynika z akt sprawy, czynność przesłuchania F. E. została zlecona przez obwinionego w dniu 4 sierpnia 2020 r. tj. dwa tygodnie po tym jak Zastępca Prokuratora Rejonowego zadekretował stosowne zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonej, w którym zarzucono brak realizacji ww. czynności. Nie ulega ponadto wątpliwości, że obwiniony podejmował czynności w celu przyspieszenia postępowania, jak chociażby w przypadku kontaktu w sprawie opinii wydanej przez biegłą psycholog.

Sąd Najwyższy nie podziela poglądu Sądu Dyscyplinarnego I instancji odnośnie braku obiektywnych przyczyn zwłoki w przesłuchaniu świadka F. E. Faktem notoryjnym jest okoliczność, iż począwszy od marca 2020 r. na terenie Polski panowała, wspomniana już, pandemia wirusa Covid-19 która doprowadziła do destabilizacji działalności organów państwa. Istniejący stan zagrożenia epidemiologicznego, podejmowane w związku z nim działania, jak również powstałe w związku z nim napięcia społeczne doprowadziły także do istotnych utrudnień w prowadzeniu postępowań przygotowawczych. W aktach sprawy znajduje się pismo Naczelnika Wydziału do Walki z Przestępczością Przeciwno Życiu i Zdrowiu KRP [...] (k. 91 akt PO V WO [...]), któremu zlecono ustalenie i przesłuchanie świadka, w którym m.in. wskazano na problemy związane z chorobami funkcjonariuszy oraz ich kwarantanną. Ponadto w aktach sprawy są notatki sporządzone przez funkcjonariuszy Policji prowadzące postępowanie – sierż. sztab. J. S. (k. 231-232 akt PR 1 Ds. [...]) oraz asp. sztab. K. P. (k. 233-234 akt PR 1 Ds. [...]; k. 89 akt PO V WO [...]), wskazujące na istniejące utrudnienia w realizacji czynności przesłuchania. Dokumentów tych nie sposób zignorować, a wynika z nich, że wykonanie zleconych czynności dowodowych nie było obiektywnie możliwe.

Istotną kwestią, która również musi przemawiać na korzyść obwinionego prokuratora I. S. , jest brak dokumentacji, która w sposób niewątpliwy rozstrzygałaby kwestię nadzoru nad postępowaniem. Skoro, w warunkach epidemii, prokuratura jako instytucja przyjęła odstępstwo od formy pisemnej czynności nadzorczych na rzecz prowadzenia tegoż nadzoru w formie rozmów telefonicznych, to nie może ono być wykorzystywane w postępowaniu dyscyplinarnym jako argument przemawiający

za przypisaniem winy obwinionemu. Przeciwnie, w braku dowodów o treści wskazującej na brak monitów telefonicznych, nie było podstaw do ustalenia, że takich nie było, a w konsekwencji, że nie był realizowany przez obwinionego nadzór nad wykonaniem zleconych czynności.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ł.n]